

Eduskunnan talousvaliokunta (TaV)

UJ 13/2020 vp - U 17/2020 vp

U 17/2020 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) N:o 575/2013 ja (EU) 2019/876 muuttamisesta (vakavaraisuusasetuksen muutos COVID-19-pandemiaan vastaamiseksi)

CRR -pikakorjausehdotukset on saatava nopeasti voimaan ja viranomaisten on annettava nopeasti tieto pankeille pääomavaatimusten lievennysten kestoista

- CRR-pikakorjausehdotusten on oltava oikea-aikaisia ja oikein kohdistettuja, jotta talouden toipuminen kriisistä tapahtuisi mahdollisimman nopeasti. Lisäksi kriisin vaikutusten lieventämiseen tähtävien toimien on oltava riittävän mittavia mutta kestoiltaan ajallisesti rajattuja.
- EU-viranomaisten keskuudessa viime aikoina käyty keskustelu euroalueen ”roskapankin” luomisesta (euro area bad bank), kertoo taloustilanteen vakavuudesta ja huolesta, että CRR-pikakorjausehdotusten vaikutukset ovat riittämättömiä pankkien tilanteen helpottamiseksi.
- Myös pankkien mukaan COVID-19 pandemian aiheuttamia ongelmia pankeissa ei ratkaista CRR-pikakorjausehdotuksilla tai viranomaisten ohjeistuksella.
- Odotettavissa olevien ns. toisen aallon lainanhoitajoustohakemusten saapuminen pankeille syksyllä voi johtaa ikävään tilanteeseen, kun valvojien vaatimukset tai esimerkiksi pankkien sisäiset säännökset voivat estää uuden maksuhelpotuksen antamisen.
- Epäselvä exit-strategia pääomavaatimusten lievennysten osalta luo tällä hetkellä epävarmuutta pankeille lainan myöntämisessä. Huolimatta alhaisemmista pääomapuskurivaatimuksista pankit eivät välttämättä lisää luotonantiaan.
- Siirryttäessä takaisin ns. uuteen normaalitilanteeseen tulisi pankkien pääomavaatimuksiin myönnettyjen lievennysten mahdollisen purkamisen olla ajoissa pankkien tiedossa sekä tapahtua kontrolloidusti ja porrastetusti.

1 Euroalueen ”roskapankin” luominen

Koronapandemian myötä Euroopassa on syvä taantuma, josta palautuminen ei tule olemaan V-muotoinen. Taloustilanteen arvioidaan yleisesti normalisoituvan, toki toisenlaiseen uuteen ”normaaliin”, vasta vuosina 2022-2023. Finanssiala ry (FA) katsoo, että eurooppalaisten viranomaisten keskuudessa viime aikoina käydyt keskustelut euroalueen ”roskapankin” luomisesta (euro area bad bank) - jonka avulla pankkien taseet siivottaisiin odotettavissa olevien järjestämättömien lainojen määrän noususta – kertoo taloustilanteen vakavuudesta ja sääntelyehdotusten vaikutusten riittämättömyydestä erityisesti niissä maissa, joissa talouskriisi on syvin. FA pitää tärkeänä analysoida näiden maiden pankkien tilannetta huolella, jottei pankkien kyky kattaa tappioita heikkene liikaa ja euroalueen rahoitusvakautteen liittyvät riskit lähde nousuun.

2 CRR-pikakorjausehdotusten voimaantulo aikataulu

FA katsoo, että CRR-pikakorjausehdotusten sisällyttämisen EU:n lainsäädäntöön tulisi tapahtua ennen pankkien puolivuotiskatsauskauden päättymistä, jotta kriisin vaikutusten lieventämiseen tähtäävillä sääntelytoimilla olisi vaikutusta ja jotta sääntelytoimet vahvistaisivat pankkien kykyä jatkaa luottojen myöntämistä. FA yhtyy valtioneuvoston kantaan, että ainoastaan sääntelyehdotusten, joilla on suora yhteys COVID 19 –pandemiaan, tulisi kuulua CRR-pikakorjausehdotusten piiriin. Muita teknisiä tarkennuksia tai korjauksia CRR2-sääntelyyn voidaan tehdä komission CRR2 corrigendum –menettelyssä.

Komission alkuperäisen CRR-pikakorjausehdotusten mukaan pankit voivat palauttaa ydinpääomaansa IFRS 9 -standardin mukaan kirjattavien odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) vaikutusta omiin varoihin (CET1) vuosina 2020 ja 2021, ja neuvoston uuden sääntelyehdotuksen mukaan myös vuosina 2018 ja 2019. Ehdotuksen mukaan käytäntö lopetetaan asteittain seuraavien kolmen vuoden aikana, 2022-2024. Tämä tarkoittaa, että pankit ovat ”less likely to fail” lakisääteisten pääomavaatimusten rikkomisten takia, mutta se ei suojaa niitä luottoluokituksen alenemiselta, mikäli omaisuusserien laatu heikkenee merkittävästi.

Lisäksi FA katsoo, että notifikaation lähettäminen valvontaviranomaisille olisi suositeltavampi menetelmä kuin valvojan etukäteishyväksynnän edellyttäminen IFRS 9 -standardin siirtymäsäännön käyttöön ottamisesta. Notifikaatiomenetelmällä nopeutettaisiin prosessia ja samalla varmistettaisiin, että kaikissa jäsenmaissa soveltaminen olisi yhdenmukaista eikä riipu jäsenmaan valvontaviranomaisen päätöksistä. Suomessa harva pankki on hakenut vuonna 2018 lupaa käyttää siirtymäsäännöstä, ja hyväksynnän hakeminen valvontaviranomaiselta kriisitilanteessa on aikaa vievä prosessi.

Taluskriisin vaikutus lakisääteisen pääoman tunnuslukuihin kuuluu pankkien suurimpiin haasteisiin, koska kriisin vaikutus tulee todennäköisesti näkymään seuraavien kolmen vuoden aikana. Siirryttäessä takaisin ns. normaalitilanteeseen tulisi pankkien pääomavaatimuksiin myönnettyjen lievennysten mahdollisen purkamisen tapahtua kontrolloidusti ja porrastetusti.

3 Toisen aallon lainanhoitojoustohakemukset

Pankit ovat Suomessa itsenäisesti päättäneet asiakkailleen tarjottavista lyhennysvapaista tai muista lainanhoitohelpotuksista ja ehdoista. Pankkien välillä ei ole tehty asiassa yhteistyötä. Myönnettäessä helpotuksia lainanhoitoon lähtökohtana on, että asiakkaalla ei ole ollut ongelmia velanhoidon kanssa ennen pandemiakriisin puhkeamista ja asiakkaan lainanhoitokyvyn on oltava riittävä taloustilanteen vakauduttua. Koska pankit ovat päättäneet itsenäisesti lainanhoitohelpotuksista ja niiden ehdoista, ne eivät tästä syystä täytä EBA:n ohjeistuksessa¹ määriteltyjä

¹ [Guidelines](#) on legislative and non-legislative moratoria on loan repayments applied in the light of the COVID-19 crisis ja [Guidelines compliance table](#). Taulukossa näkyy, ettei Finanssivalvonta ole vastannut EBA:lle, mikäli viranomainen noudattaa tai aikoo noudattaa ohjeistusta.

kriteerejä. Tämän vuoksi pankit eivät voi hyödyntää sellaisenaan ohjeistuksessa annettuja sääntelyhelpotuksia, vaan niiden on arvioita asiakaskohtaisesti, miten lyhennysvapaat ym. vaikuttavat asiakkaiden luokitteluun.

EBA:n myöntämät väliaikaiset sääntelyhelpotukset ovat voimassa vuoden 2021 kesään asti, mutta pankit eivät vielä tiedä, miten tilanne tästä eteenpäin jatkuu. Viime aikoina on ollut havaittavissa, että valvojien linja on kiristynyt esim. siihen, miten lainanhoitojoustoja käsitellään, erityisesti peräkkäisten helpotusten osalta.

4 COVID-19-taluskriisin vaikutukset

FA yhtyy valtioneuvoston selvityksessä esiin nostettuun kohtaan (sivulla 4), jonka mukaan *”Käsiteltävänä olevat vakavaraisuusasetuksen muutokset ja COVID-19 – pandemiaan liittyvä yleinen taloudellisen toimintaympäristön muutos kytkeytyvät myös keskusteluihin pankkiunionin syventämisestä”*. Taluskriisin vaikutukset muuttavat EU:n poliittisia painopistealueita, ja tästä syystä olisi syytä analysoida perusteellisesti, miten tämä kriisi vaikuttaa pitkäaikaisiin sitoumuksiin sekä pankki-että pääomamarkkinaunionin kehittämiseen.

EU:n reaktio meneillään olevaan Covid-19-kriisiin, mukaan lukien EKP:n, komission, EBA:n ja kansallisten viranomaisten toimenpiteet, on laadittu nopealla aikataululla. Vastaavasti sääntelyn kohteena olevat pankit ja muut yritykset ovat joutuneet sopeutumaan uusiin sääntelytoimenpiteisiin lyhyellä varoitusajalla. Tehtyjen päätösten sekä nyt esillä olevien uusien ehdotusten taloudellisista vaikutuksista ei ole tehty kattavaa arviota, mikä voi heikentää sääntelyn laatua.

FA katsoo, että jatkossa tulisi kiinnittää huomiota mm. seuraaviin näkökulmiin: Miten kriisi pitäisi ottaa huomioon tulevissa pankkisääntelyhankkeissa, kuten Basel III:n loppuunsaattamisessa? Mikä on kriisin todennäköinen vaikutus pankkien luottoriskeihin, arvonalentumisiin ja NPL-määriin eri maissa?

FINANSSIALA RY

Veli-Matti Mattila

Johtaja, pääekonomisti